

บทวิจารณ์หนังสือ

The Corporate Economy

Edited by Robin Marris and Adrian Wood

Macmillan, 1971.

£ 6.00

Industrial Organisation

By K.D. George

George Allen and Unwin Ltd., 1971.

215 pages. £ 1.60

Industrial Concentration

By M.A. Utton

Penguin Books, 1970. 131 pages.

£ 0.35

เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Economics) เป็นวิชาการแขนงหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ที่มีอัตราการก้าวหน้าค่อนข้างสูงในระยะสองทศวรรษที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทฤษฎีหรือการศึกษาจากข้อมูลที่เป็นจริง (Empirical Studies) ทางด้านทฤษฎีนั้น ความสนใจพุ่งตั้งอยู่ที่ทฤษฎีหน่วยผลิต (Theories of the Firm) การแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของ (Ownership) กับการควบคุมจัดการ (Control) ในบริษัทสมัยใหม่ ยังผลให้เป้าหมายของบริษัทอาจแปรเปลี่ยนจากกำไรสูงสุดมาเป็นรายรับสูงสุดจากการขายหรืออัตราการจำเรือเติบโตสูงสุดของรายรับจากการขาย ตามทฤษฎีของนายวิลเลียม บอมอล (William Baumol) หรืออัตราการจำเรือเติบโตสูงสุดของสินทรัพย์ ตามทฤษฎีของนายโรบิน แมร์ริส (Robin Marris) หรือการจ่ายเงินจ้างพนักงานนั่งโต๊ะให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ตามทฤษฎีของนายโอลิเวอร์ วิลเลียมสัน (Oliver Williamson) หรือเป้าหมายต่าง ๆ ในระดับที่น่าพึงใจ ตามทฤษฎีของสำนักพฤติกรรมของหน่วยผลิต (Behavioural Theory of the firm)

หนังสือ *The Corporate Economy* ซึ่ง นายโรบิน แมร์ริส กับนายอาเดรียน วูด เป็นบรรณาธิการนั้น มีเนื้อหาสำคัญในการช่วยสรุปให้เห็นวิวัฒนาการของทฤษฎีหน่วยผลิตสมัยใหม่เหล่านี้ หนังสือเล่มนี้บรรจุบทความ 11 บทความ กับภาคผนวกอีก 3 ภาค บทความที่ช่วยให้เข้าใจวิวัฒนาการของทฤษฎีหน่วยผลิตสมัยใหม่มีอยู่ 4 บทความ คือ “An Introduction to Theories of Corporate Growth” กับ “The Modern Corporation and Economic Theory” ของนายโรบิน แมร์ริส “Economic Analysis of the Corporate Economy” ของ นายอาเดรียน วูด และ “On the Behavioural Theory of the Firm” ของนายวิลเลียม บอมอล ซึ่งเขียนร่วมกับนายมาโค สจ๊วต อย่างไรก็ตาม

บทความทั้งสี่นี้มิได้กล่าวถึงเนื้อหาของรายละเอียดของทฤษฎีต่าง ๆ เพียงแต่กล่าวถึงแนวทางหรือวิธีการวิเคราะห์ (Methodology) เป็นสำคัญ

บทความของนายแมร์ริสชิ้นแรกที่อ้างถึงข้างต้นนับเป็นอุทาหรณ์อันดี ส่วนบทความของนายวูดเน้นให้เห็นถึงโครงสร้างของทฤษฎีเหล่านี้ ตลอดจนความยากลำบากในการทดสอบความถูกต้อง (Validity) ของทฤษฎีเหล่านี้โดยตรง บทความของนายบอมอลกับนายสจ๊วตพยายามชี้ให้เห็นว่า หน่วยผลิตอาศัยประสบการณ์ในอดีต (Rules of Thumb) เป็นหลักในการตัดสินใจ และทฤษฎีของสำนักพฤติกรรมของหน่วยผลิตมิใช่เป็นทฤษฎีที่ไปทดแทนทฤษฎีหน่วยผลิตของเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม หากทว่าเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน

นายแมร์ริสดูจะมองข้ามประเด็นนี้ จึงได้โจมตีทฤษฎีของสำนักพฤติกรรมของหน่วยผลิตตลอดมา ในบทความของนายแมร์ริสชิ้นที่สองที่อ้างถึงข้างต้น นายแมร์ริสให้คำจำกัดความของคำว่า “ตลาด” และ “หน่วยผลิต” กล่าวถึงการจัดองค์การแบบ Multi-divisional Firm และเสนอทฤษฎีการแข่งขันที่มีผู้ผลิตเพียง 2-3 ราย (oligopoly) โดยอาศัย Games Theory แม้ อรรถาธิบายจะกระต๊าดและลุ่มลึก แต่ดูเหมือนว่า นายแมร์ริสจะเป็น ‘พื้มาที่หลัง’ ในเรื่องนี้

การจัดองค์การแบบ Multi-divisional Firm มีข้อดีข้อเสียยิ่งกว่าการจัดองค์การแบบ Unitary Form อย่างไร และมีผลต่อพฤติกรรมของหน่วยผลิตอย่างไร เป็นสิ่งที่นายโอลิเวอร์ วิลเลียมสัน กล่าวไว้ในบทความชื่อ “Corporate Control and Business Behaviour” ของนายวิลเลียมสันเอง

บทความที่เหลืออีก 6 ชิ้นนั้น นำเสนอแนวความคิดและทฤษฎีที่ถือได้ว่าเป็นของใหม่ แต่ผู้ที่มีความรู้ทางคณิตศาสตร์น้อยจะอ่านเข้าใจได้ยาก สำหรับภาคผนวก 3 ภาค คือ “Growth, Profitability and Size : The Empirical Evidence” ของ นายจอห์น อีตเวลล์ “Some New Results on Growth and Profitability” ของนายแมร์ริส และ “Diversification, Merger and Research Expenditures : A Review of Empirical Studies” ของนายวูด นั้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ที่ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

หนังสือ *Industrial Organization* ของนายเค็นเน็ธ ยอร์จ เป็นหนังสือในชุด Studies in Economics ของสำนักพิมพ์ George Allen and Unwin โดยมีนายชาร์ลส์ คาร์เตอร์ อธิการบดีผู้่อฉาวแห่งมหาวิทยาลัยแลงคาสเตอร์เป็นบรรณาธิการ เท่าที่ผ่านมา หนังสือตำราเศรษฐศาสตร์ในชุดนี้ล้วนมีมาตรฐานค่อนข้างสูง หนังสือเล่มนี้ก็เช่นกัน เนื้อหาทั้งหมดเป็นเพียงส่วนหนึ่งของคำบรรยายของนายยอร์จที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ โดยจำแนกออกเป็น 10 บท ล้วนอาศัยข้อมูลและสถิติในสหราชอาณาจักรเป็นพื้น แต่โดยที่สถิติทางเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมในเมืองไทยมีน้อยมาก ทั้งงานวิจัยจากข้อมูลที่เป็นจริง (Empirical Studies) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรค่า

ต่างๆก็มักจะอาศัยสถิติของประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะฉะนั้น แม้ประโยชน์ที่นักศึกษาไทยจะได้รับจากหนังสือเล่มนี้จะน้อยลงกว่าที่ควร ก็คงน้อยลงไม่มากนัก เพราะตราบเท่าที่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมไทย ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะผลิตตำราเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมสำหรับนักศึกษาไทยโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม สามบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ ซึ่งว่าด้วยนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมในอังกฤษ เป็นส่วนที่นักศึกษาไทยจะได้รับประโยชน์น้อยมาก สำหรับบทที่หนึ่ง ซึ่งว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอุตสาหกรรมนั้น เนื้อหาทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของบทความชื่อเดียวกันนี้ ซึ่งตีพิมพ์ใน *Economic Journal* ฉบับเดือนมีนาคม อันเป็นฉบับเฉลิมเกียรตินายออสติน โรบินสัน (E.A.G. Robinson) ผู้ที่เคยอ่านบทความเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า มีเนื้อหาหลุ่มลึกกว่าที่ตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้เป็นอันมาก บทที่ห้า ซึ่งว่าด้วยพฤติกรรมธุรกิจ ส่วนหนึ่งได้จากบทความชื่อ “Competition, Growth and Efficiency” ซึ่งนายฮอร์จ เขียนร่วมกับ นายไซเอิร์ต (R.M. Cyert) ตีพิมพ์ใน *Economic Journal* ปี 1964 ดูเหมือนว่า นายฮอร์จจะเชื่อว่า พฤติกรรมของธุรกิจเป็นไปตามทฤษฎีของสำนักพฤติกรรมของหน่วยผลิต (Behavioural School) เพราะในบทนี้ นายฮอร์จมิได้กล่าวถึงทฤษฎีหน่วยผลิตอื่นๆเลย นี่นับเป็นข้ออันตรายอย่างยิ่ง ทั้งนายฮอร์จก็ได้เอ่ยแม้แต่น้อยว่า อรรถาธิบายของตนเป็นทฤษฎีของสำนักพฤติกรรมของหน่วยผลิต เราจะต้องไม่ลืมว่า ทฤษฎีหน่วยผลิตสมัยใหม่เหล่านี้จะใช้ได้ก็เฉพาะแต่บริษัทใหญ่ๆที่มีการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการควบคุมจัดการเท่านั้น และภาคธุรกิจ (Enterprise Sector) ของระบบเศรษฐกิจก็มีได้มีแต่บริษัทใหญ่ๆประเภทนี้เท่านั้น หนังสือเล่มนี้แม้จะเขียนด้วยภาษากระทัดรัด แต่ก็มีข้อความหลายตอนที่ค่อนข้างหลวม เป็นต้นว่า ในบทที่หนึ่ง นายฮอร์จอ้างถึงงานวิจัยของตนที่สนับสนุนว่า Verdoorn's Law ใช้ได้ในอุตสาหกรรมขั้นที่สาม (Tertiary Industries) แต่ก็มีได้เน้นว่า มีงานวิจัยอื่นที่สนับสนุนความข้อนี้หรือไม่เพียงไร และถ้านายฮอร์จเชื่อผลการวิจัยของตน ก็ย่อมขัดกับความเห็นของนายฮอร์จเกี่ยวกับ Selective Employment Tax ในบทหลังๆ

หนังสือ *Industrial Concentration* ของ M.A. Utton เป็นตำราเศรษฐศาสตร์ในชุด Penguin Modern Economics ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตำราที่มีมาตรฐานค่อนข้างสูง สำหรับหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนพยายามเขียนให้สมบูรณ์ในตัว เพราะฉะนั้นจึงมีข้อความที่ค่อนข้างเยิ่นเย้อสำหรับผู้ที่มิมีพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมมาก่อน แต่สำหรับผู้ที่มิมีพื้นฐานมาก่อนจะอ่านหนังสือนี้เข้าใจได้ไม่ยากนัก หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วย 8 บท เริ่มต้นด้วยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กับ Industrial Concentration ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อ Concentration วิธีวัด Concentration ความสัมพันธ์ระหว่าง Concentration กับพฤติกรรมตลาดและกับ Market Performance บทสุดท้ายว่าด้วยนโยบาย

ของรัฐเกี่ยวกับ Industrial Concentration แม้หนังสือเล่มนี้จะเป็นหนังสือเกี่ยวกับ Industrial Concentration ที่ค่อนข้างสมบูรณ์และใช้เป็นตัววัดได้ดี แต่ก็มีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ คือ

ประการแรก หนังสือเล่มนี้มิได้กล่าวถึงผลของ Industrial Concentration ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างละเอียด

ประการที่สอง แม้หนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึงมาตรการในการวัด Concentration ทั้งทาง Absolute Concentration และ Relative Concentration บางมาตรการ แต่ก็ละเลยไม่กล่าวถึงดัชนีอื่น ๆ เช่น Herfindahl Index, Entropy Index, Average Size Ratio, ฯลฯ ซึ่งทำให้หนังสือขาดความสมบูรณ์

ประการที่สาม หนังสือเล่มนี้มิได้เสนอข้ออภิปรายเกี่ยวกับดัชนีวัดขนาดของหน่วยผลิตว่า เราควรจะวัดขนาดของบริษัทอย่างไร จะวัดด้วยมูลค่าของปริมาณขาย (Sales) ปริมาณการจ้างงาน (Employment) มูลค่าของสินทรัพย์ (Assets) หรือมูลค่าส่วนเพิ่ม (Value-added)

ที่มา ตีพิมพ์ใน *วารสารเศรษฐศาสตร์* ปีที่ 2 เล่มที่ 2 (พฤศจิกายน 2515 – มีนาคม 2516) หน้า 162-164